

ماده اصلی ایل اوات مصدر آره سنه بر (س) حرفی صیقل شد بر یلریم ، فاعله مشارکت
مضای افرام ایدر . کورمک (کوروشک) ؛ سومک سوشمک و دوشمک
دوشمک ، آغمه آیشمک . فقط اولاشمک ، یانا شمک ، صانا شمک ، آشمک
شاشمک ، طاشمک ، صاواشمک ، صیواشمک ، بیاضلاشمک ، بولاشمک و درها بولاشمک
بکزه به معنی مصدر کرده اوات مصدر دوه اول کلمه (س) حرفی مشارکت مضای
افاده آیت . فعی کلمه دوه صایلیه . هوشله یوقاریده حیره لادیم مصدر لرک برهوشی
مقدی و دیگر لری ده لازمدر .

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 278.803.1

مصدر لرک معلوم و مجهول شکلری

مصدر لرک برده معلوم و مجهول شکلری واردر . مجهول نصیری بوراره فعلک
فاعله مبتله فونولمدر . بر جمله ده اگر فعل معلوم شکلنده قوللانمسه ایسه
فاعلی ده بهر حال ذکر ایدیمه لیدر . مجهول اولم رفه قوللانمسه ایسه یا فاعلی
مجهول اولدوغنی ایچوندر ، یا خود اولانی مطلقا ذکر اینکده لزوم و اهمیت اولان .
دیفنده طولای در . مثلا بهر جمله ده (ذکر ایدیمه لی در) و چشم . ایدیم
ایتمک فعلک مجهول شکلدر . ذکر ایتیمه دیس ایدیم فلان آدم قالله ارم ذکر
ایتمه لی در ، دیه فاعلی ده کورمک و تفسیه ایتمک لازمکله ری ، فقط بوهکیم
رعایتی لازم بر لسانه قاعده کی اولدوغنی ایچوندر هر کسی آدیه صانی اید
تفسیه لزوم یوفه و امکانه ده یوقدر . او حالده بوراره ایدیمه لیدر کلمه کی
هرکی ایتمه لی در ، هرکی طرفنده ذکر ایدیمه لیدر ، دیک نقدرنده دسه .
بعضاده فاعل صحیحاً مجهول اولور و ذاتاً فعل اهمیتین اولدوغنی ایچوندر
معلوم اولمسه بیلده ذکرینه لزوم کور و طر . مثلاً بنان ساحلارنده کی باغچه کوره
هپ یور تقال و نوز و هورما انجا جلمری دیکلیمسه اولدوغنی ایچوندر غایت کوزل
بر منظره تشکیل ایدیبور ، دیرز . بو آنجا جلمری دیکله آداملری اسمایله تفسیه
ایتمک اولدور اهمیتلی برشی دکلدر . بیلریمکه باغچوانلر دیکلیمدر . اصل اهمیت
ایلمه تلقی ایتدیکینه جهت بویوزده منظره نلک کوزل اولدوغنی آکلا مقدر .
بعضاده فعل یعنی یا بیایسمه اولانمسه ایسه دیک اهمیتلی اولورده فاعلی حقیقتاً
مجهول اولور . اوزمانه هر ذری اولم رفه فعلی مجهول صیفه بیلده (حقیقتاً)
و فضله اولم رفه ماضی نقلی ایله افاده ایدرز . بویکیه بزم محله ده بر خلیت
اولمسه ، پر یا باجی ارام تولدور و طر ، دیرز . شیره سز بویکی و نقلدرده

فَاعْلَمْ شَخْصَتِي بِأَمَلِكْ وَتَقْسِيمِ اَيْتَمَكْ ، اَهْمِيَّتِكْز در ده نیله من . فقط شَخْصَتِي
 بِلِه مد یکن و تقسیم ایده من و یکن ایچوندر که فعلی مجهول صیغه سنده قوللا غف
 مجبور اولو یوز و نیم بوضورت یوزندندر که ماضی نقلی ایلله وقع ی بیایه ایتمکه
 مجبور اولو یوز . مثلا بز بوقعه ی خبر و بر یکن زمانه ، (بوقه جاغ ا . کجده ایتدله)
 ده نیله : (کوز و طله کوروم ، حریف آلتدنه و ورطسه ، سواقه اورطه سنده
 قاده اچینه یا تیور دی دیز . بوظر زافاده یعنی ماضی نقلی ایلله سوبله بیسن
 بنایت و قعه ی ~~ی~~ یا بیلیر که کور مد یکنی یا کز نتیجی ، اثری ، خلاصه ده
 حیاتک فاعلی دکل ، ثولد و رولن آدمی کور و رکنی اکلایقه ایچونه در .
 [ماضی سمودی ایلله ماضی نقلی نکل مواضع استحالی عقده بوده بر مهم
 مثال اولر مه ذکر اید یله مکرر . ننگیم ، مکرراتی قوللا نیلده یعنی زمانه ده فعلک
 برهم حال ماضی نقلی صیغه سیله افاده ایدلمسی لزومی ده بر مهم مثالک روز کرایه لید
 قوللا یله اولور و غونه تشکیل ایتک ایچونه شوجدولی تشکیل لزومی کوروم :

لازم ، مقصدی ، ایکنی تقدیر ، مطاوعت ، شاکت ، مجهول

گورمک	کوسترمک ، بوئاذور . قاعده کوردورمک اولم ایدی .	کوسترمک اولم ایدی . قوللانماز لزوم کوردورمک	کورونمک	کورونمک	کوردورمک
-------	---	---	---------	---------	----------

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 278.503.1

کور و نو یوز که بو بحث تورک لسانی صرفنک اهییتی بر مسئله نی تتبع ایدیم بر بابیدر
 بونده هیوه یا کملقلر یا بیلور . اکثر یا بر هیوه فعللرک مطاوعت شکل ایل
 مجهول شکل بر طو تو یوز و یا کلسه موضعلرده قوللا نیلیور . مالیکه هر اکیسینی
 ده یرنده قوللا غف تورکجه ی طوغ و سوبله مک سترطلرندز . مثلا : [بوایسه
 بزه یک کوچ و مصرفلی کور وندی ، اونک ایچونه تردد اید یوز] ده بیه مقده
 فارشی : [هرنه اولورس اولسونه و ناصل اولورس اولسونه ، بوایسه بر آباه
 یا بیلوب بتر یلمی در . تردد محل یوه ، ~~مجلس~~ مجلس قرار ی بودر .]
 دید یکن زمانه (کوچ و مصرفلی کور و نو یوز) دی مطاوعت صیغه ی قوللانیز .
 جوابی ده (یا بیلوب بتر یلمی در) شکلده مجهول صیغه سیله اولور . یعنی کیم
 یا یارس یا یسیم ، اونک اهییتی یوه ، فقط بر هفتیه قدر بجه اولمائی اصل
 مهم اولانه مسئله بودر ، دیکه هیقار . بناء برینی دیکر نیک یونیه یان :

مصدر

١) لسانك عنصر لفظي تشكيل ايدنه كلمه كوردنه برسي ده مصدر در. بوكلمه، زمانه و مكانه
 قيدنده و شخصي ملاحظه سنده بوسه بونونه آزاره اوله روه، براييه، بر فعاليت،
 يا خود روه عارض اولانه بر حالت مفهومي افاده ايدر؛ حتى بعضاً على الاطلاقه و ارفع
 و بوقلفه دلالت ايدر، هر علاقه دنه، رابطه دنه مجرد بر فكر در. بعضاً ده بر حركت مفهومي افاده
 ايدر، ارادي اولونه، اضطرابي اولونه، فعل و انفعال مناسي ده افاده ايدر.
 دوشوغل، بيلك، ايجمل، يا شامو، لوطك، هاشمه، اوپومه، قورقمه، سونگل
 سويله ملك، قيرمه، هاي قيرمه، يورومك، اوپورمه، كي كي بوكلمه لرك ماهينه
 با قيلير، بونلرك بعضي براييك، ديكرى بر قابليت، بر طاقته ده بر فعاليت
 يا خود روحه عارض اولانه بعضي هالرك و انفعال لرك عاداتاً سمل ايدر. فقط
 يالكر مجرد بر فكر شكلده افاده اولونخور. مثلاً (دوشوغل) ده نيلديكي زمانه
 يالكر او (قابليت) مفهومي اكلا قيلير و بومفهوم خاميله معينه در. لکن نه دوشوغل
 نه زمانه دوشوغل؟. ناصل دوشوغل؟. نحوه دوشوغل؟. نه ده دوشوغل؟
 كي دوشوغل بر خاطر كلمه من، كلمه اوستيله، كلمه نك بوشكلده بوشوغل
 هنج برينه جواب بولم ماين و دوشوغل قابليت هنج بر شخصه عطف ايدنه مدين.
 بو، (دوشوغل) ديديكن قابليت و يا فعاليت عاداتاً اكي در. نه
 حالده انجوه بر مفهوم مجرد افاده ايدنه بر كلمه در.

بوجنده اولانه كلمه كره مصدر ده نيلم سنه سبب، بونونه فعل لرك خصوي
 شكلده معينه و محتاز اوله روه هب او اصلده عيقار لم اوله سي در. ديك كه
 مصدر ~~مصدر~~ ده بر عيونه كلمه لر طوع و نهور، و مصدر اصل در يعني (كول)
 در، اونده بر عيونه (فزع) لر يعني قيلير لر بيد او لوبور. اصل اولانه مصدر در
 بونفر عاتي عيقار معرفته - اصطلاح لسانجي - اشتقاق ده نيلير. بوكلمه نك ده
 لغت مناسي، بر شيك پارچه لانه سي، بر آفاج كو توكنك رالار، قناز لر سورمي
 در.

مصدر شكلده اولانه هر كلمه ايكي پارچه ده مرگيدر. برنجي پارچه سنه نرم
 خواجه لر من اولانه صرف عاللمري (ماده اصليه) ديكر لر دي، ايلنجي ده (ادات
 مصدر در. برنجي قسمي اصل مناسي افاده ايدنه مصدر. اادات مصدر كندني
~~مصدر بر مناسي مناسي~~. كلمه ايله اوانك فرقي ده بويور. شوتعريف كوره
 (يا عيونه) مصدر زنده (يا بيه) قسمي (ماده اصليه)، (مع) ده اادات مصدر
 اولمه اولور. (ماده اصليه) بر شيك اوزي، مایه سي، جوهری و يكلر
 بو كا (جذر)، يعني (كول) ده ده نيلر اولمشدر؛ تعبير عيونه موافق در،

مصدر لفظ زائده لازم و متعدی او ~~طوری~~ یا لکن بزم لسانه مخصوص
بر کیفیت دکلر، هرسانده بویله در. ~~ا~~ لازم اولانه بر مصدری، ~~تقدیه~~
ایتمک، یعنی متعدی یا جمعه ایچونه، تورکجه منزه بیک بیط و بیک الوی بیلی بر قاعده
واردور. اوده مصدر لجزری ایله اداتی آره سنه (دیر) اداتی صیغشدر مقله اولور
مثلا ~~تولک~~، بنیک، اینیک، دینیک، سینگ، سونک، دونک، مصدر لری
~~ا~~ لازم در. بونلری متعدی یا جمعه ایچونه، ده میده تعریف ایتدیکم وجه ایله
بوکلم لولک الکی پارجهی آره سنه (دیر) اداتی درج ایدرک تولدور ملک، بنیدر ملک،
ایندیر ملک، دیندیر ملک، سیندیر ملک، سوندور ملک، دوندور ملک، کلنه افراغ
ایده رز. (آدم تولدور ملک ال بو یولک کناهدر)، (چو جوقلری بیک کوچول اکیله آله
بنیدر ملک یورول تورکلرده و بدوی عربلرده چوقه مهم بر تربیه برسی در). (وامارده
آقامه قانی ~~مطلقا~~ دیندیر ملک لازم در). (هر یوکی بیکلی قولایچ سیندیر ملک صحت
علامتی در). (هنوز باشلا یانه بر یا یقینی قولله سوندور ملک وها قولایدر)
[موغول اردو سنده آقینجیلرک وظیفه سی و موفقی، ایچینه کیردملری ^{صوابی و کل} حاکمی خراب زاره
دوندور ملک ایدی] کبی جمله لر و انما هر کونکی لسانه و کتا بلرینده کیمه جملدر و
بو تقدیه جسته ملاحظه شایانه کور دوکم بر قاج جرت وارکه مهم در.
بر مصدری متعدی کلنه قویجه مطلقا لازم اولانه فعل لره تطبیق اولونانه بر قاعده
دکلر. ذاتاً متعدی اولانه مصدر لری ده تورکجه ده بردها تقدیه ایدر یوز. او
وقت تقدیه اداتی واسطه مفهومی افاده ایدر. مثلا (دو وومک، دوکک، آتمه
صا تمه، ~~تورکجه کسک~~) مصدر لری ذاتاً متعدی در. فقط بزم بونلری و امثالی
اکثر یا رایجی دفعه وها تقدیه ایدر ز او وقت فاعل، کندی یا یه یغی برایش باشقله
یا ایدر قسم اولور؛ واسطه مفهومی دیدیکیم بودور. مثلا (تورکجه ~~تورکجه~~ قریب سردار
قویو چی مراد پاشا، بیگلرجه جلای اشخاصی بو غنور ووب قویورده طولدور و
درنجی سلطان مراد ~~چوقه~~ بیکنانه آراملرک قفا ~~چوقه~~ جلار قرة علی کسیر مسه و هیچ
سوز سولیم قندن) (ستور ~~ک~~) اوییه و فیلسوف دولتک ~~استر~~ زانسه او غرایانه
زاد کانه بر قونت بو یا مانه ~~شاعری~~ سواقه اورطه سنه او شاقلرینه دوکوردور
سیر ایتیمه و اوسایده صوصوده ~~پایستدی~~. بویول رشتد پاشا حوتنه چوبوغنه
دومانه آندیر یوردی. نه و چوقد نیری مرهونه ایچیم، صامی بورجینی فاضله برابر
نوده ب میده جله درجه ده سفالته دوشسه اولدوغی ایچونه حکومت صا تدریم.
الخ الخ

۹) کتک ، کیتیرمه اولار ، کوتورمه صورتیه تعیم اولونور .
 آتک ، آکی مضایکله ، بری بری یا حیه دیکدر ، قلا مأموریتیه استغاثمه
 کی ، بومضاده تقدیمی آیتیرمه ککلنده اولور : او استغاثمه آیتیرمه ، اوکا
 استغاثمه آیتیرمه دیر . فقط آتک مصدرینک آتک مضمای ده بریشی دوروب
 ایلری سورمه دیکدر . بونک تقدیمی آیتیرمه ککلنده اولور .
 اولجه برطبی قاعده ده بحث ایتموم . انانه نومملکده یکینی وقاچار ، تاقطی
 کوچ کلمه کلمه یایواسه یا واسه نرک ایدلمسه و لاندیه یانیمه سببه بودور .
 اونک ایچوندرکه (دورتمک) مصدری ، دورمه مصدرینک تقدیمی شکل
 اولدوغی حالده تکرار تعیم ایدیلوب ده دورتمورمه اولریلمه ده کلمه
 قولاندیغی یوقدر ، (دورتمورمه) دیکدر .

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a manuscript or letter. The text is written in a cursive style and is organized into several paragraphs. The script is dense and fills most of the page. There are some marginalia or smaller text on the left side. The paper appears aged and slightly discolored.

(مصدر) ہدایت

...with the

[illegible]

مصدر لری و اولاد

مستوف اولاد فعلله راس. صیغه لری و غنوم
افعالک کلل صیغه راس

ایقلاصه فعلک اصل آیریلایم و در (آیریمه ده تعید) : [نصیاج (1) ص. 100] قال :

اما صیغه آخوه اوزاخوه و لها یوقایه ده اولاد فعلله (دیریمه) و (دیرل) ایله تعید ایدرل
صیغه صیدیریمه اولور . ایصیغوه ایصیغوه اولور . مشارکت بیانه ایدرله فعلله ماده اصله ایله
ادات مصدر آراسنه بر (سه) حرفی درج ایتمکله یا بیلر . بیلک - بیلشیمک ، کورمک - کوروشیمک کنی .
بو فعلله اولاد مصدر لری تعید کی قاعده یه توفیقاً یا بیلر . بیلر (دیریمه) صورتی اولور . اسلر
(لر مک) و (لاموم) صورتیله وجوده کتیر بیلر ایدریمه صیغه لری . واسطه مفهومی افاده ایدرلر . بونلر
مقدسی ده و اعماً قاعده محویه یه موافقته اولور ، ال ، الله ملک ، الله ملک ؛ قول ، قول الاموم ،
قیصفا صیغه ، اوصاف صیغه قاضیه ، اوتان دیریمه ، فیصفا دیریمه ، اوصاف دیریمه ، قاضیه دیریمه ایضا دیریمه اولور .
یا لکن یا غمه ، یا ندیریمه اول جفته یا غمه اولور فقط حالا (یا قدی یا ندیریمه) ده بیلر . فعلله
مطابقت کللنی وجوده کتیر ایچونه ماده اصله ایله اادات مصدر آراسنه بر (نون) حرفی درج
ایدیلر . بو صورتیله تعید لری فی الاکثر قاعده یه موافقته اولور . اوصاف صیغه (لاندیریمه)
اولور ، فقط (ایه بیلر) (ایصلا صیغه) اولور . قرشایم (قرشایم) و قرشایم اولور که بواقطه

ماده اصله سی (a, i, e, u, o, ou) ایله نهایت بولانه فعلله تعید کی (ت) ایله اولور
ایشله مک ، یشله مک ، یشله مک ، یوکله مک ، سور و کله مک ، کور و کله مک ، ایغ . ایله
قاشیمه ، طاشیمه و صیوامه ، قوجاقلامه ، قیر با جلامه ، آشیلامه ، یا شامه ، جاتلامه
یا طلامه ، قور و روم ، صومورمه هب (ت) ایلم تعید ایدیلر . طافیمه ، باقیمه ، یا قیمه ،
یا غیمه با غیمه ، آغاریمه آغاریمه ، باشاریمه باشاریمه ، بجریمه بجریمه ، آقاریمه آقاریمه
طیاریمه طیاریمه ، اوشاریمه اوشاریمه ، قوریمه قوریمه ، قالقمه قالدیریمه ، صارتیمه صارتیمه
جارییمه (جارییمه) صایقلامه ، آیقلامه ، قوقلامه ، یوقلامه او یوقلامه (لاموم)
اولور . باطمه ، یا قیمه (تیریمه) ایله اولور . صایمیه ، آیمیه ، طایمیه ، قایمیه (تیریمه) ایله اولور .
(ادغام هنوز اولر میده) اوزامیه اوزاخیمه ، اوزاخیمه اوزان دیریمه اولور . صاییمیه (صاییمیه)
و صاییمیه اولور) تورکک ، تورکیمک ، دوریمک ، دورتدوریمک اولور ، بک آز قوللانیلی . صولایمیه
صولایمیه و صولان دیریمه اولور (مضافتی واردر) نه مک نه بیدریمک و نه بیدریمک اولور .
بو وارلامه ، طویارلامه (ت) آیر . قالقمه ، قالدیریمه . صارتیمه ، صارتیمه (جارییمه ، جارییمه)
(کلمه سنه بکنر) ماده اصله سی اجتماع ساکنیه ایله نهایت بولانه مصدر لر حقنه بر ملا حفظ مخصوصه
ایستیمه ، بایلیمیه ، یا بیلیمیه (ت) آیر . صایلیمیه (دیریمه) اولور . قاییمیه ، یا بیلیمیه جاییمیه (دیریمه) آیر .

یا لکن تله تله صیغه فعلله صیغه تله تله
بو ایکی کلله ده صیغه صیغه واردر . بر سیغاره کلل دیریمک یا غمه لری
یا غمه لری

مطاوعت ، لازم حیثیت و وضعیتیست اولدوغی اجهوت ذاتاً بناسی لازم اولانه بر فطک
مطاوعت شکی اولمه حیثیتی ایضا حاجت یوقدر . مثلاً (مطولک) ذاتاً لازمدر ، بوند
مقدیم (تولدورمک) اولور ، بوند ده مجهول شکی (تولدورمک) اولور . مطاوعت
شکی ده قاعده (تولدورمک) اولمای ایدی . حاجت بویله برکلم توزکجه ده یوقدر ؛
هولک ذاتاً بناسی لازم اولانه بر مصدرک مطاوعت شکی اولماز .

آله ، مقیددر . مجهولی و مطاوعتی بر در : آله ! آلیله تکلفی کوج اولدوغی اجهوت
مجهول و مطاوعت آله صورته منحصراً قاطعدر . فقط آلیله کلمه شکی آلی مفاک وارددر .
مثلاً (فارسیده استخوانه کلمه سی ، عربجه ده ناموسی و قلم کلمه لری اصل یونانیله
آله در) بر سبک مجهول صیغه سیله ادا ایدیم بر فعل غوغه سیدر . (نراک سوبله ریک
بوسوزده حرف آله دی) مطاوعت شکی در و بوسوزده باشقه بر معنا افاده ایدر
ماده اصلیه سی لازم ایله نرایت بولانه مصدر لری ایلم نومه ایله بقیه مصدر لری مجهول و
مطاوعت شکی لری بر در . یا ککزل ایلم بقیه نومه آله ، نومه ایلم نرایت بولانلر لازم
آله . مثلاً آله ، قاطعه صاطعه ، طاطعه مصدر لری مجهول و مطاوعت شکی لری
آله (بر سوزده آله) ، قاطعه ، صاطعه (سالیانه صاطعه) (والنجامه) (هالیه)
کلمه ، (آلیله هالیه) یوقدر .

صاطعه ، آله ، اوصاطعه ، اوقاطعه ، آباطعه ، باطعه (الح) کبی مصدر لری
مطاوعت و مجهول شکی لری ، صاطعه ، آباطعه ، اباطعه ، قاطعه ، اولور . صاطعه
قاطعه ، آله الح کلمه لری توزکجه ده یوقدر .

یه مک ، یه نیک اولور ؛ یه نیک یوقدر .
ده مک ، ده نیک اولور ؛ ده نیک یوقدر .
سوبله مک ، سوبله نیک ، سوبله نیک ده واردر .
دیکلم مک ، دیکلمه واردر . دیکلمه نیک یوقدر .
اکتیمه ، اکتیمه واردر . اکتیمه ، اکتیمه اولماز .

ایتمک ، ایتمک ، ایدیمک اولور .
تویمک ، تویمک ، تویمورمک ، تویمورمک اولور . تویمورمک اولماز .
سورمک ، سورمک ، سورمورمک ، سورمورمک ، سورمورمک ، سورمورمک
طورم ، طورم ، طورمورمک ، طورمورمک ، طورمورمک ، طورمورمک
قورم ، قورم ، قورمورمک ، قورمورمک ، قورمورمک ، قورمورمک
قورمورمک ، قورمورمک ، قورمورمک واردر . قورمورمک یوقدر .
طوقمورمک ، طوقمورمک ، طوقمورمک واردر . الح الح بر مضمون
تبع ایدیمه مک در .